

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

**PROGRAMET E KURRIKULËS PËR SHKOLLËN E MESME
TË GJUHËVE TË HUAJA (GJIMNAZ GJUHËSOR)**

FUSHA: GJUHË E HUAJ

LËNDA: GJUHË FRËNGE

KODI: 3.2.12.Zgj.(f)

**PROGRAMI I LËNDËS
GJUHË FRËNGE
PËR KLASËN E 12-TË**

Koordinatorë: Erifili Hashorva

Redaktore letrare: Vjola Grillo

Përgjegjëse sektori: Marita Hamza

TIRANË, NËNTOR 2010

Shkolla e mesme e gjuhëve të huaja, si promotore për interpretimin dhe zbatimin e marrëdhënieve dhe të bashkëpunimit mbaruropian, merr një rëndësi të veçantë. Në kuadrin e politikave plurilinguiste e plurikulturore europiane, kurrikula e shkollës së mesme të gjuhëve të huaja bazuar, tashmë në eksperiencën të mësimit të gjuhëve të huaja në Europë, si dhe në nivele të përcaktuara sipas Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët, ka vlerësuar mësimin e gjuhës së tretë, e cila do të ndikojë në formimin e mëtejshëm shkencor e gjuhësor, si dhe në formimin e nxënësve si qytetarë europianë.

Programi i klasës së 12-të, gjuhë e tretë për fillestarë, parashikon sensibilizimin për gjuhën dhe kulturën frënge, në mënyrë që nxënës/i-ja të mund të krahasojë dhe të përvetësojë shkallë-shkallë njohuri gjuhësore e social-kulturore, duke siguruar përveç mësimit të gjuhës edhe përfitim të qëndrimeve dhe të sjelljeve të caktuara që inkurajojnë zhvillimin e individualitetit të nxënës/it,-es respektimin e shumëllojshmërisë kulturore dhe të normave të ndryshme morale e zakonore, duke lehtësuar komunikimin dhe shkëmbimet gjuhësore në të ardhmen. Ky program do të ndihmojë në shkëmbimet kulturore midis të rinjve, në zhvendosjet e udhëtimit për motive të ndryshme.

Interesat dhe tematikat do të jenë të ndryshme, pasi shkalla e ndërgjegjësimit të tyre për domosdoshmërinë e mësimit të gjuhës së huaj është më e lartë dhe mësimi i gjuhëve të huaja lidhet me problemet e formimit e të ardhmes së tyre europiane. Zotërimi i mirë i gjuhës së huaj ndihmon në zgjerimin e dijeve në fusha të tjera. Përvetësimi i gjuhës së huaj kontribuon jo vetëm në pasurimin dhe në lulëzimin e individualitetit të nxënës/it,-es, por edhe në ndërtimin e qëndrimeve dhe të sjelljeve etike që i shërbejnë komunitetit dhe krijimit të një qytetari të ri të Europës.

Programi i klasës së 12-të i gjuhës frënge për fillestarë, ashtu sikundër edhe programet e tjera të gjuhëve të huaja, ka karakter tematik, përmban funksione të komunikimit si dhe njohuri gramatikore. Ky program synon mësimin e gjuhës nëpërmjet integritetit të katër aftësive kyçe: të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit, të shkruarit. Duke iu referuar kurrikulës kombëtare dhe udhëzimeve të Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët, temat duhet të përkojnë me interesat e nxënësve. Kështu, përzgjidhen tema mbi familjen, jetën e përditshme, shkollën, udhëtimit, festat e traditat etj. Për sa i përket akteve të komunikimit nxënës/i,-ja mendohet të përvetësojë disa njohuri bazë që i lejojnë të zgjidhë probleme të thjeshta dhe imediate të jetës së përditshme që lidhen me fushat e tij/saj të interesit etj. Në aspektin gramatikor nxënës/i,-ja mund të përvetësojë disa struktura të thjeshta morfo-sintaksore.

1. SYNIMI I LËNDËS

Programi i gjuhës frënge për nxënësit fillestarë të klasës së 12-të të arsimit të mesëm synon arritjen e nivelit **A2, përdorues fillestar** i Kuadrit të Përbashkët European të Referencës për Gjuhët, në një vëllim orari prej 3 orësh në javë. Në këtë fazë të formimit, qëllimi i gjuhës së huaj është të sensibilizojë nxënësit ndaj gjuhës dhe kulturës franceze, si edhe të formojë tek ata aftësitë bazë të komunikimit të një përdoruesi fillestar në katër veprimtaritë gjuhësore.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të synon që nxënës/i,-ja:

- Të ndërgjegjësohet për ndryshimet dhe kontrastet midis gjuhëve duke evidentuar ngjashmëritë e ndryshimet e sistemeve gjuhësore të gjuhës së huaj dhe të gjuhës amtare;

- të reflektojnë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendeve frëngjishtfolëse, vendeve të tjera, si dhe asaj amtare;
- të zhvillojnë aftësinë bazë komunikuese dhe përdorimin e njohurive të thjeshta për të plotësuar nevojat konkrete të fushës së tij/saj të interesit;
- të nxisë bashkëpunimin përmes punës në grup, duke kapërcyer kështu vështirësitë e një pune të pavarur individuale.

Zbatimi i parimeve gjuhësore të të mësuarit aktiv, si dhe i realizimit të ndërveprimit në orën e mësimit ndërmjet nxënësve dhe grupeve të nxënësve ndikon në realizimin e synimeve të procesit të mësimdhënies/mësimnxënies.

2. OBJEKTIVA TË PËRGJITHSHËM

Objektivat e përgjithshëm të programit synojnë:

- Të arrijnë një formim gjuhësor bazë në mënyrë që nxënës/i,-ja të mund të komunikojë në situata shumë të thjeshta, për të përballuar probleme të jetës së përditshme;
- të edukojnë nxënësin me dashuri dhe respekt për kulturën e vendit gjuhën e të cilit mëson, si dhe me ndjenjën e solidaritetit, të tolerancës dhe të bashkëpunimit nëpërmjet punës së grup;
- të nxitin nxënës/i,-en dhe mësuesin në pasqyrimin dhe mbrojtjen e vlerave kulturore kombëtare duke synuar ndërveprimin kulturor;
- të zhvillojnë personalitetin e nxënësit, duke nxitur tek ai të mësuarit aktiv e të pavarur, mendimin kritik dhe shpirtin krijues për të përgatitur një nxënës/e që mund ta kthejë gjuhën e huaj nga objekt në një instrument të të nxënësit;
- të edukojnë nxënës/in-en po kështu dhe me ndjenjën e solidaritetit, të tolerancës dhe të bashkëpunimit nëpërmjet punës së grup.

3. OBJEKTIVA SIPAS STANDARDEVE

Objektivat e programit të klasës së 12-të për fillestarë zërthehen hollësisht sipas standardeve dhe aftësive gjuhësore, si më poshtë:

a) Objektiva sipas standardit në komunikim

Përshkrimi: Të gjithë nxënësit, si përdorues fillestarë, në këtë nivel duhet të aftësohen të komunikojnë për tema të njohura të fushës së interesit, për të zgjidhur nevojat konkrete të jetës së përditshme me qëllim që të thellohen në njohjen e shprehive të një kulture tjetër dhe në vendosjen e kontakteve sociale bazë me të.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të fillestarë është strukturuar sipas një formati të ri, i cili planifikon si më poshtë:

Standardi	Objektiva
Komunikimi	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të vendosë një kontakt social bazë duke përdorur formulat e mirësjelljes, përshëndetjet, urimet etj.; • të pyesë duke dhënë opinionin e tij/saj; • të shprehë me një gjuhë dhe strukturë të thjeshtë ndjenja, dëshira, simpati, frikë, keqardhje, gëzim, zemërim dhe dhimbje; • të shpjegojë një problem, duke vënë në dukje kushtet e realizimit; • të bëjë dallim mes objekteve, veçorive dalluese dhe interpretimit të tyre; • të japë një informacion lidhur me situata dhe tema të njohura; • të falë/kërkojë falje, duke përdorur gjuhë të thjeshtë dhe të kuptueshme; • të përshkruajë me detaje monumente të artit, personalitete, ngjarje me rëndësi historike (p.sh.: revolucioni francez dhe deviza e tij, kështjellat dhe monumentet kulturore të Francës etj.); • të trajtojë, bashkë me mësimin e gjuhës, çështje që lidhen me përdorimin e saj, si: treguesit e marrëdhënieve shoqërore, rregullat e mirësjelljes.
Standardi	Objektiva
Veprimtaritë e Komunikimit	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të përdorë një gjuhë përshkruese të thjeshtë për të folur shkurt për objekte dhe sende që zotëron dhe i krahason ato; • të flasë për profesionet; • të organizojë një festë; • të formulojë/redaktojë një CV, një reklamë; • të zhvillojë një bisedë të ngadaltë dhe të artikuluar thjeshtë; • të kërkojë/të japë informacion mbi kohën, vendndodhjen në hapësirë etj.; • të shprehë opinione pozitive/negative mbi një send a person; • të shpjegojë çfarë do dhe çfarë nuk do; • të bëjë një përshkrim të thjeshtë dhe të shkurtër të ngjarjeve dhe të veprimtarive; • të kuptojë udhëzime të thjeshta për t'u orientuar në rrugë ose për të arritur në destinacion; • të nxjerrë pikat thelbësore të mesazheve e të lajmërimeve të shkurtra; • të gjejë kuptimin e fjalëve të panjohura nga një kontekst

	<p>i thjeshtë dhe familjar;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë një letër, <i>sms</i>, <i>e-mail</i> në internet; • të flasë për argëtimet (muzikën, festat, aktivitete të jetës së përditshme, sportin); • të prezantojë një recetë kuzhine; • të përshkruajë vende turistike, objekte dhe persona që lidhen me mjedisin dhe interesat e tij/saj.
--	---

b) Objektiva sipas standardit në kulturë

Përshkrimi: Objektivat e standardeve në këtë fushë parashikojnë një shkallë më të lartë të ndërgjegjësimit kulturor, duke vënë theksin në ndërveprimin gjuhësor dhe kulturor në fusha të interesit dhe të prioritetit imediat, siç janë ato të familjes, të formimit, të tregut etj.

Standardi	Objektiva
Kultura	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të dijë si t'i drejtohet dikujt sipas hierarkisë për probleme të ndryshme social-kulturore që lidhen me prioritetin imediat të fushës së tij/saj të interesit; • të ndërmarrë, sipas nevojave të ndryshme të tij/saj, veprimtari komunikative ndërvepruese, si biseda, korrespondenca me qëllim këmbimet social- kulturore në favor të prioritetit imediat dhe të fushës së tij/saj të interesit; • të emërtojë të dhënat e përgjithshme gjeografike të vendeve frëngjishtfolëse; • të përdorë saktë në ligjërim, si përdorues elementar, intonacionin dhe gjestet si elemente social-kulturore të rëndësishme në ndërveprimin gjuhësor; • të emërtojë kalendarin festiv, duke e krahasuar me atë kombëtar; • të thellojë njohuritë e tij/saj për kulturën, për monumentet e artit, për personalitetet dhe ngjarjet më të rëndësishme të vendeve frëngjishtfolëse; • të zgjerojë dijet e tij/saj mbi fushën e modës dhe të artit në vendet frëngjishtfolëse.

c) Objektiva sipas standardit të formimit gjuhësor

Përshkrimi: Kjo linjë aftëson nxënës/in,-en të prodhojë elemente gjuhësore që i përkasin nivelit A2. Të gjithë nxënësit arrijnë një formim gjuhësor që lejon një komunikim bazë, njohjen e strukturave gjuhësore duke siguruar nivelin e nxënës/it,-es përdorues fillestar të gjuhës. Nxënës/i,-ja, në këtë nivel, mund të kuptojë dhe të

përdorë shprehje të njohura dhe të përditshme, si dhe të reagojë në situata të lidhura me fushat e tij/saj të interesit.

Standardi	Objektiva
<p>Elemente gramatikore</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të zotërojë një repertor të gjuhës fillestare (strukturë dhe leksik) që i lejon t’ia dalë mbanë në situata të ndryshme të ligjërimit me shkrim dhe me gojë; • të ndërtojë drejt fjalinë e thjeshtë dhe atë të përbërë, duke përdorur saktë lidhëzat bashkërenditëse dhe ato nënrenditëse duke respektuar rendin e fjalëve në fjali; • të zotërojë skema të thjeshta e të sakta për të shprehur mendimin, idetë, në ligjërimit me shkrim e me gojë; • të përdorë drejt kohët e foljeve në fjali (e tashme, e shkuar dhe e ardhme); • të përdorë drejt, në vartësi të situatave, mënyrat e foljes në fjalinë e përbërë, (dëftoren, urdhëroren, kushtoren dhe lidhoren); • të përshtatë kategoritë e ndryshme duke respektuar ndërvarësinë morfo-sintaksore ndërmjet tyre, si: përshtatja emër - mbiemër, përemër - folje, folje - kryefjalë, rrethorë etj.); • të shprehet në ligjëratë të drejtë, duke realizuar saktë përshtatjen morfo-sintaksore; • të zotërojë fjalinë e thjeshtë dhe rendin e fjalëve në fjali. • të zotërojë funksionet kryesore në fjalinë e thjeshtë e të përbërë.

4. OBJEKTIVA SIPAS AFTËSIVE GJUHËSORE

Aftësia	Objektiva
<p>Të dëgjuarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të kuptojë udhëzimet gojore të shqiptuara qartë nga mësuesi ose një nga anëtarët e grupit (në punë në grup) për të kryer një detyrë të caktuar; • të kuptojë situatat e krijuara në komunikim dhe me folës të lindur, si përhëndetje dhe falënderime në kontekste të caktuara, leje për t’u larguar etj.; • të kuptojë edhe emisione të thjeshta televizive të mbështetura me elemente pamore, programe të medias dhe filma të thjeshtë; • të ndjekë një bisedë të qartë dhe standarde, duke bërë hera-herës pyetje; • të kuptojë udhëzime të thjeshta për të shkuar nga një

	<p>vend në tjetrin në këmbë apo me mjete të transportit publik;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të kuptojë ngjarje të së tashmes, të së shkuarës ose të së ardhmes; • të kuptojë mesazhe në ambiente të ndryshme publike, si: në aeroport, në supermarket, në stacionin e trenit etj.; • të kuptojë reklama që i interesojnë, p.sh., reklamën e një kompjuteri, një celulari, një parfumi, një shoqërie turistike etj., pavarësisht nga fjalori i përdorur, apo personi që prononcohet; mjafton që të jenë shqiptuar saktë dhe me një ritëm normal të të folurit; • të kuptojë një guidë turistike, nëse flitet qartë, duke verifikuar informacionin, madje duke kërkuar përsëritjen e informacionit;
<p>Të lexuarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12^{-të}, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të kuptojë tekste të shkurtra me gjuhë të thjeshtë ku mbizotëron gjuha e përditshme, me tema të përditshme si dhe tekste faktike që lidhen drejtpërsëdrejti me interesat e tij/saj; • të njohë dhe të kuptojë letra standarde të zakonshme (kërkesë informacioni, porosi, konfirmim etj.), si dhe të mbajë një korrespondencë me një mik; • të kuptojë një rregullore ose një lajmërim; • të kuptojë pikat kryesore në artikuj të shkurtër me material faktik mbi një temë të njohur; • të nxjerrë nga konteksti kuptimin e ndonjë fjale të panjohur, me kusht që teksti të trajtojë një temë shumë të njohur e familjare për të; • të kuptojë mënyrën e përdorimit të një aparati të thjeshtë, p.sh., një telefoni publik ose telefoni celular; • të kuptojë të dhëna kyçe në menu, njoftime, orare, një faqe interneti etj.; • të kuptojë rubrika të veçanta të një gazete apo të një dokumenti, p.sh., informacion kulturor, sportiv etj.;
<p>Të folurit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të komunikojë në situata shkëmbimi për të dhënë ose për të marrë informacion; • të marrë pjesë në biseda me tema të njohura që lidhen me jetën e tij të përditshme (familja, aktualiteti, udhëtimet, koha e lirë etj.); • të ritregojë një tregim të shkurtër; • të paraqesë një propozim;

	<ul style="list-style-type: none"> • të zhvillojë një bisedë të thjeshtë, me kusht që ajo të zhvillohet ballë për ballë; • t’ia dalë mbanë në shkëmbime të thjeshta, të përditshme pa vështirësi të mëdha; • të kuptohet nga të tjerët, kur shkëmben ide mbi tema të njohura të parashikuara, me kusht që bashkëfolësi ta ndihmojë; • të ndërveprojë me një lehtësi relative në situata të strukturuara; • të bëjë një monolog, ku shpreh përshtypjet e tij me fjalë të thjeshta; • të përshkruajë sende dhe ngjarje të njohura prej tij/saj, duke realizuar një përshkrim të drejtpërdrejtë, të thjeshtë e të kuptueshëm.
<p>Të shkruarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të shkruajë një seri frazash me shprehje të thjeshta, si dhe një tekst të shkurtër me rrjedhë logjike mbi një temë të njohur, duke përdorur artikuluesit kryesorë; • të përshkruajë mjedisin, njerëzit, shkollën etj., duke paraqitur detaje të veçanta të përshkrimit; • të përshkruajë ndjenjat dhe reagimet e tij/saj; • të shkruajë letra personale, duke përshkruar përvoja, ndjenja, ngjarje; • të shkruajë shënime apo letra për të transmetuar informacione me interes imediat dhe të vërë theksin në pikat e rëndësishme; • të perifrazojë pjesë të shkurtra të shkruara, duke përdorur fjalët dhe planin e tekstit.

5. KËRKESA TE GJUHËS FRËNGE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Mësimi i gjuhës së huaj synon ndërveprimin mes lëndëve dhe disiplinave të ndryshme, duke u shoqëruar me përvetësimin e elementeve të artit, kulturës, civilizimit etj. Gjuha e huaj shërben si mjet për të zgjeruar njohuritë dhe mësohet më lehtë e pasurohet nga dijet që vijnë nga fusha të tjera. Kjo e ndërgegjëson mësuesin e gjuhës së huaj për një ndërveprim me mësues të lëndëve të tjera dhe për domosdoshmërinë e lidhjeve ndërkurrikulare.

Lëndët, me të cilat mund të ndërveprojë gjuha e huaj në këtë nivel, janë:

Historia e artit, në programin e së cilës trajtohet zhvillimi i artit në periudha të ndryshme të zhvillimit të tij, si: arti gotik dhe karakteristikat e tij, monumentet përfaqësuese të periudhave më të rëndësishme dhe roli i tyre në histori etj.

Historia, e cila me ngjarje dhe fakte të rëndësishme mund të ndihmojë në formimin kulturor e intelektual të nxënës/it,-es, përmes njohjes së vlerave historike-shoqërore të popullit francez, njohjes së personaliteteve të shquara paraqitur në dokumentet burimore në shërbim të mësimit të gjuhës së huaj etj.

Gjeografia, me anën e së cilës marrim njohuri për vendet turistike në Francë, lehtëson kuptimin e temave për udhëtimet, traditat kulturore, zakonet turistike, kulturën e pushimeve ose të kohës së lirë në Francë; zhvillon parapëlqimet, shijet që lidhen me to etj., si dhe i njeh nxënës/it,-et me problemet e kohës dhe të mjedisit dhe me ndikimi njerëzor mbi këto dukuri.

Sociologjia mund të lehtësojë në të kuptuarit e dokeve, zakoneve, vlerave shoqërore të një populli të huaj që kushtëzohen nga një kontekst shoqëror dhe një realitet i ndryshëm nga i yni. Vetë njohja e gjuhës së huaj dhe e një kulture të huaj kultivon te nxënës/i,-ja ndjenja të tolerancës, pranimit të shumëllojshmërisë etj., që lidhen ngushtë me zbatimin e të drejtave të njeriut dhe me edukimin qytetar, si një nga bazat themelore të bashkëveprimit në Europë.

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Ky program është dokument zyrtar, pjesë e tërësisë së dokumenteve zyrtare për lëndën e gjuhës frënge.

Përdoruesve të këtij programi u lind nevoja të njohin standardet e të gjitha fushave të tjera të të nxënës dhe të gjitha programet lëndore të së njëjtës klasë, për të siguruar një ndërveprim ndërlëndor.

A. Objektivat

Bazuar në orientimet mbi objektivat e arritjeve në procesin mësimor, është e rëndësishme që mësuesi të përshtatë veprimtarinë mësimore në varësi të niveleve të ndryshme në klasë.

Objektivat e programit janë për të gjithë nxënësit dhe janë detyrim për përdoruesit e programit. Kjo do të thotë se që të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia që të nxënë atë që përshkruhet tek objektivat. Realizimi i objektivave në tema, kapituj, njësi dhe renditja e tyre është zgjedhje e lirë e zbatuesit të programit.

B. Orët mësimore

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të për fillestarë është strukturuar në linja që vijjnë njëra pas tjetrës, por kjo nuk do të thotë se mësimdhënia/mësimnxënia duhet të zhvillohet në këtë renditje gjatë vitit shkollor.

Sasia e orëve mësimore për secilën linjë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetorë të lëndës. Ata janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shitesë ose pakësim) orët e rekomanduara. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit hasin vështirësi të veçanta në

përmbushjen e objektivave të kapitullit, por mund të ecë më shpejt, kur ata demonstronë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së gjuhës frënge, afërsisht **70%** e orëve mësimore totale janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe **30%** e tyre janë për rimarrjen dhe përpunimin e njohurive (gjatë vitit shkollor dhe në fund të tij).

Shpërndarja e orëve mësimore

Pjesë e përpunimit të njohurive është edhe rishqyrtimi vjetor, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet e metodat themelore të kësaj lënde.

Programi i klasës së 12-të për fillestarë orienton gjithë procesin e mësimdhënies/mësimnxënies së gjuhës frënge në nivelin **A2**.

Mësuesi është i lirë të përdorë larmi metodash e strategjish të mësimdhënies/mësimnxënies për t'ua përshtatur nevojave të nxënësve në klasa të ndryshme. Ai i kombinon këto metoda gjatë procesit mësimor dhe i përshtat ato në bazë të zhvillimit në rritje të kompetencave gjuhësore dhe të zhvillimit të pavarësisë së nxënësve në vijueshmëri të këtij procesi.

Gjuha frënge për klasën e 12-të për fillestarë në shkollën e mesme të gjuhëve të huaja zhvillohet me 3 orë mësimore në javë (**34 javë x 3 orë = 102 orë vjetore**).

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në unitete e njësi mësimore) fushat dhe aftësitë gjuhësore dhe linja (kultura) ndërthuren me njëra-tjetrën. Mësuesi është i lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një uniteti ose një njësie mësimore, pavarësisht renditjes në tabelën e shpërndarjes së orëve.

Shpërndarja e orëve të planifikuara është si vijon:

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 71 orë, të cilat ndahen, sipas objektivave që u përgjigjen, në 50 orë mësimore për kulturën dhe komunikimin (70% e tyre, që përbëjnë 35 orë, do të jenë për trajtimin e lëndës së re, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 15 orë, do të shërbejnë për përpunimin e njohurive. Me përpunim do të kuptojmë, p.sh., përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse ose ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni). Aktet dhe funksionet e komunikimit do të zënë 21 orë (70% e tyre, që përbëjnë 15 orë mësimore, do të shërbejnë për njohuritë e reja, kurse 30% e tyre, d.m.th. 6 orë mësimore, do të përdoren për përpunimin e njohurive. Këtu mësuesi bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës. Ai jep detyra komplekse, ku pasqyrohen njohuritë e përfutuara sipas aftësive dhe objektivave në një kapitull.).

Formimi gjuhësor ka 31 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësuesi shtjellon, në bashkëveprim me nxënësit, njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (70% e tyre, që përbëjnë 22 orë mësimore, do të shërbejnë për trajtimin e strukturave të reja, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 9 orë, do të shërbejnë për rimarrjen, përpunimin dhe përforcimin).

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- Përsëritjen e njohurive bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive bazë;

- integrimin e njohurive të reja të lëndës me njohuritë e fituara më parë;

Gjatë përpunimit të njohurive, duhet t'i kushtohet kohë e posaçme:

- Kultivimit të aftësive të përgjithshme, si: të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore dhe të të menduarit krijues;
- kultivimit të aftësive gjuhësore: të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit;
- formimit të qëndrimeve, si qëndrimin etik-social dhe atij gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Në orët mësimore që i përkasin përpunimit të njohurive, mësuesi zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të kenë pikënisjen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike e projekte kurrikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj. Pjesë e përpunimit të njohurive është edhe përsëritja, e cila ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet kryesore.

Testet e kontrollit, DELF- A2, ashtu si vetë strategjia e mesimdhënies, duke synuar qëllimet e vetë mësimin të gjuhës së huaj **në kuadrin e referencave**, synojnë nivelin **A2** të këtij kuadri, mësimin dhe zotërimin e strukturave respektive, duke punuar me grupnivele të nxënësve, duke synuar arritjen e objektivave sipas niveleve të të nxënësve.

Metoda dhe strategji të mesimdhënies/mësimnxënies

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën komunikative, metoda me bazë detyrën, metodën funksionale dhe atë të situatave sa më afër jetës reale etj.

Në këtë nivel (A2), mësuesi do të vazhdojë të përshtatë një metodologji, që e konsideron gjuhën si sistem dhe, për rrjedhojë, të koordinojë veprimtari që synojnë të katër aftësitë, d.m.th. të punojë me kompetenca të integruara.

Sidoqoftë, në këtë fazë, ai mban parasysh se nxënës/i,-ja është një lexues fillestar që mund të hasë shumë vështirësi, ndaj ai e grish në disa strategji të leximit që shmangin bllokimin nëpërmjet të kuptuarit global të tekstit, si dhe në një lexim me shqiptim të saktë intonativ dhe prozodik, gjithmonë në funksion të kuptimit të tekstit. Ndonëse në hapat e parë, mësuesi mban parasysh që nxënësi, nëpërmjet një procesi evolutiv, t'i përshtatet nivelit të mbijetesës, duke synuar origjinalitet, pa ndikime të dukshme të gjuhëve tashmë të studiuara.

Në këtë fazë, mësuesi bën kujdes të ndërhyjë me gjuhën amtare në dhënien dhe shpjegimin e vështirësive dhe të keqkuptimeve, në rastin e mosnjohjes së gjuhëve të studiuara nga nxënësi në krahasimin, hulumtimin mbi konvergjenat dhe divergjenat në strukturat e gjuhëve në fjalë.

Mësuesi mund të ndryshojë funksionin e caktuar të teksteve dhe të dokumenteve. Për një tekst të dhënë, veprimtaritë e propozuara do të ndryshojnë sipas qëllimit, pra, nëse lexojmë për të kuptuar përmbajtjen, p.sh., apo për një sensibilizim lidhur me përdorimin e kohëve foljore ose për të gjetur emrat e objekteve, të profesioneve të njohura dhe të mësuara më parë etj.

Mësuesi duhet të mbajë vazhdimisht parasysh rritjen e shkallës së vështirësisë ose dozimin e njohurive në formulimin e kërkesave të detyrave dhe të ushtrimeve që

do të propozojë, sidomos në fazën e shfrytëzimit të orëve për përforcimin e njohurive (30%), që të sigurojë një proces evolutiv të mësimdhënies/mësimnxënies.

Metodologjia e ndjekur nga mësuesi synon kalimin nga më e njohura te më pak e njohura, nga proceset e automatizuara tek ato krijuese.

Për sa i përket të mësuarit të gjuhës në përgjithësi, mendojmë se vetëm të kuptuarit nuk mund të çojë në mësimin e plotë të gjuhës: është krijimi ai që në fund të fundit, është vendi i praktikimit të njohurive. Duke konsideruar lehtësitë dhe problemet që sjell mësimi i një gjuhe të tretë në shkollën e mesme, mësuesi i lë një hapësirë shumë të vogël produktit me shkrim, duke favorizuar operacionet e nivelit hyrës, si proceset memorizuese, përdorimin e modeleve të gatshme dhe të automatizuara, në mënyrë që nxënësi të diferencojë dhe të arrijë të formulojë drejt konceptet e studiuara.

Në këtë nivel, synohet të krijohen kushtet e përshtatshme kryesisht për t'u shprehur, por edhe për të shkruar minimalisht. Duke pasur parasysh se në këtë nivel fillestar, kur nxënësi punon paralelisht për përvetësimin e tri gjuhëve, vështirësitë janë të mëdha, për më tepër që, duke qenë të rritur, nxënësit bëhen më hezitues, mësuesi parapëlqen punën në grupe për t'u krijuar situata lirshmërie për t'u shprehur rreth temave të trajtuara. Është fjala për të vënë në përdorim gjithçka, për të krijuar një klimë të përshtatshme në klasë.

Për një mësimdhënie të gjuhës për qëllime komunikimi, është e domosdoshme të krijosh një motivim për një të folur që të jetë sa më i justifikuar: simulim nevojash (vënie në skenë në klasë, simulime të përgjithshme, situata komunikimi të qarta), parashikim i nevojave (përdorim i gjuhës së huaj për parashikime, për qëllime të caktuara, studimi apo turizmi, për shembull), nevoja reale, brenda klasës ose që vijnë nga kontaktet jashtë klasës (punë në grupe, shfrytëzim i mjedisit, shkëmbimet midis shkollave, letërkëmbimet, me internet, ose me kasete audio dhe video), por edhe kënaqësia për të luajtur, për të komunikuar, për t'u shprehur dhe për të dëgjuar tjetrin.

Njëkohësisht, mësues/i,-ja duhet të punojë që nga ana e nxënës/it,-es të përdoren në shërbim të arritjes së objektivave të gjitha strategjitë e nevojshme për formimin e aftësive gjuhësore respektivisht:

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të përqendrohet gjatë dëgjimit;
- të mbajë shënime gjatë dëgjimit;
- të klasifikojë çështjet që dëgjon;
- të bëj lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit pamor;
- të përqendrohet te kërkesa e dëgjimit;
- të vërë qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit;
- të përpiqet që, gjatë dëgjimit, të kuptojë referencat kulturore, duke i krahasuar ato me respektivet në kulturën kombëtare.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit, mësuesi/i,-ja ushtron nxënës/in,-en të ndjekë këto strategji:

- T'i kërkojë bashkëbiseduesit përsëritje, në rast moskuptimi;
- të mos ndalojë plotësisht ligjërimin, kur nuk di një fjalë ose shprehje, por të përdorë shprehje e fjalë të njohura që shpjegojnë situatën;

- të përdorë shprehje dhe gjeste tipike të gjuhës frënge, me qëllim që të fitojë kohë për gjetjen e fjalës së duhur;
- të përsërisë një pjesë të asaj që thotë bashkëbiseduesi, për të miratuar se biseda ndërmjet tyre po përcillet në mënyrë të drejtë kuptimore;
- të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit, mësuesi/i,-ja ushtron nxënës/in,-en të ndjekë këto strategji:

- Të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit, si: figura, titulli i mësimit, dy rreshtat e parë të mësimit;
- të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin e fjalëve të panjohura në kontekst;
- të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të hamendësojë përgjigjet e mundshme;
- të gjejë në tekst përgjigjet e pyetjeve, duke përcaktuar paragrafin që u përket pyetjeve.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit, mësuesi/i,-ja ushtron nxënës/in,-en të ndjekë këto strategji:

- të plotësojë vendet bosh në paragrafin e dhënë me informacion mbështetës, si: shembuj, sqarime etj.;
- të kontrollojë lidhjen logjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse;
- të redaktojë shkrimin;
- të mbajë shënime për atë çfarë i kërkohet në detyrën e caktuar, ose të këmbëjë punën e tij/saj me atë të shokut/shoqes.

C. Parime për zbatimin e programit

Zbatimi i programit mbështetet në parimet e mëposhtme:

Vendosja e nxënës/it,-es në qendër të vëmendjes

Programi i gjuhës frënge rrit njohuritë gjuhësore të nxënës/it,-es përmes temave që u përshtaten interesave dhe nevojave të tij/saj gjuhësore dhe shoqërore, duke i dhënë mundësi nxënësit të jetë në qendër të procesit mësimor. Strategjitë e parashikuara nxisin ndërveprimin gjuhësor dhe komunikativ, duke e përfshirë nxënës/in,-en në organizimin e veprimtarive dhe në përdorimin e teknikave që i përshtaten individualitetit të tij/saj, duke i forcuar besimin në komunikimin ndëraktiv në gjuhën frënge.

Krijimi i mjedisit të të nxënit

Është domosdoshmëri krijimi i një atmosfere gjuhësore motivuese dhe konkurruese, si dhe i një mjedisi miqësor, emocional të përshtatshëm për të nxënit, i ndihmuar nga mjetet e teknologjisë në funksion të të mësuarit, duke synuar demokratizimin e

mësimin dhe të marrëdhënieve në shkollë, si dhe duke lehtësuar përdorimin e formave të bashkëpunimit në klasë.

Organizimi i klasës

Mësues/i,-ja dhe nxënësit bashkëpunojnë për organizimin e mësimdhënies/mësimnxënies. Për ta lehtësuar mësimdhënien/mësimnxënien, mësues/i,-ja gjen mënyra frytdhënëse për të organizuar veprimtaritë komunikuese, siguron dhe sugjeron materiale burimore për nxënësit etj. Mësues/i,-ja i qartëson nxënësit dhe merr mirëkuptimin e tyre për atë çfarë ndodh në klasë. Kjo nënkupton sqarimin e rregullave të radhës së punës dhe të përgjegjësive të nxënësve në procesin e kryerjes së veprimtarive.

Mësues/i,-ja sugjeron dhe siguron përdorimin e mjeteve audiovizuale, elektronike, dhe ndihmon nxënës/in,-en në përdorimin e formave të ndryshme të teknologjisë informative brenda dhe jashtë klase. Ai/ajo u jep nxënësve epërsitë në përputhje me moshën dhe kërkesat shkollore.

Të mësuarit bashkëveprues

Mësues/i,-ja krijon kushtet për realizimin e mësimin në mënyrë bashkëkohore, të të mësuarit bashkëveprues realizuar në grupe apo çifte, duke siguruar ndërveprimin gjuhësor dhe bashkëpunimin mes nxënësve gjatë organizimit të veprimtarive në klasë. Ai/ajo përdor forma të larmishme që u përshtaten nivelit dhe veçorive individuale të nxënësve. Ato variojnë nga ndërveprimi në çift apo në grup. Këto forma i bëjnë nxënësit më bashkëveprues, më të pavarur në shprehjen e mendimit të tyre dhe në respektimin e ideve të të tjerëve.

Përdorimi i gjuhës në klasë

Në nivelin gjuhësor A2, nxënësi është më i formuar nga ana gjuhësore e kulturore dhe është i gatshëm të përdorë gjuhën frënge në situata të thjeshta komunikimi për veprimtari që lidhen me kontekstin e përditshëm.

Të mësuarit e gramatikës

Në kuadër të respektimit të Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët, gramatika mësohet në bashkëveprim dhe në një kontekst të thjeshtë, referuar kërkesave të nivelit A2. Njohuritë gjuhësore janë në shërbim të funksionit komunikativ të gjuhës, cilësia e të cilit varet nga saktësia gramatikore dhe rrjedhshmëria gjuhësore.

Korrigjimi i gabimeve

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të pasqyron më së miri mënyrën e korrigjimit të gabimeve. Niveli A2 parashikon që nxënësit të aftësohen që të vetëkorrigjohen ose të korrigjojnë njëri-tjetrin dhe të mësojnë prej gabimeve që ata bëjnë. Shpesh, mësues/i,-ja shënon gabimet e përsëritura dhe, kur është e nevojshme, edhe i korrigjon ato, duke i qartësuar dhe duke përdorur format e sakta gjuhësore në strukturë për të formuar te nxënësi shprehi për strukturën e dhënë.

Puna e diferencuar me nxënësit

Në kushtet e mësimdhënies së gjuhës së huaj në shkolla kombëtare të profilit gjuhësor mësuesi i gjendur para nxënësish me prejardhje krahinore, domethënë, me

karakteristika fonologjike të ndryshme, me prirje dhe dëshira të larmishme, me temperamente dhe interesa të shumëllojshme, duhet të konceptojë në punën e tij edhe një dimension të punës së diferencuar, me grupe dhe me nxënës të veçantë.

Një nga metodat e punës për të siguruar ndërveprimin në mësimin e gjuhës së huaj është puna në grupe, në të cilën mësuesi duhet të konceptojë veprimtari të larmishme që tërheqin vëmendjen e interesat e grupeve dhe nxënësve të veçantë. Mësuesi mund të krijojë grupe të përziera me nxënës të përparuar dhe të prapambetur duke caktuar detyra në grup për të mos i vënë në vështirësi nxënësit dhe për t'i inkurajuar ata të zgjidhin detyrat e mundshme. Duke synuar objektiva të arritjeve gjithnjë në rritje, mësuesi duhet të konceptojë detyra të larmishme me shkallë vështirësie në rritje dhe duke vlerësuar nxënësin në progres.

Nxënësit e përparuar mund të sjellin një kontribut të konsiderueshëm nëpërmjet transferimit të njohurive të tyre nga gjuha dhe kultura amtare në gjuhën dhe kulturën e huaj dhe anasjelltas. Mësuesi bashkërendon punën për veprimtari paralele me mësuesit e gjuhës amtare, si dhe të gjuhëve të tjera simotra.

Gjatë ushtrimit të detyrës së tij mësuesi, duhet:

- Të dëgjojë me kujdes nxënësit, kur flasin, dhe t'u japë përgjigjet në kohën e duhur;
- të ndjekë ecurinë e çdo individi, duke mbajtur shënimet përkatëse;
- të ndajë përgjegjësitë e nxënësve për veprimtaritë individuale apo në grup;
- të vlerësojë periodikisht punën e nxënësve, jo vetëm me notë, por edhe me komente për punën e tyre;
- të kërkojë prej tyre mendime dhe sugjerime të punës së tyre, me qëllim që të përmirësojë mësimdhënien;
- të motivojë nxënësit të zhvillojnë strategjitë e tyre individuale të të mësuarit të gjuhës frënge;
- të nxisë pjesëmarrjen e nxënësve indiferentë në punën në grup dhe të nxjerrë në pah punën e tyre në klasë, duke u dhënë role drejtuese në punët në grup.

7. VLERËSIMI

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të mbështetet në Kuadrin e Përbashkët European të Referencave për Gjuhët dhe në Portofolin European për Gjuhët, i cili jo vetëm përshkon gjithë procesin mësimor, por shërben edhe për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi, si një nga aspektet përbërës të këtij programi, siguron:

- Një matje të vazhdueshme të ecurisë së nxënës/it,-es në gjuhën frënge;
- një informacion për rivlerësim të përmbajtjes lëndore dhe të metodave të mësimdhënies, si dhe cakton detyrat për të ardhmen;
- një plan pune për përmirësim e njohurive të nxënës/it,-es;

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënës/in,-en për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program. Vlerësimi duhet t'u përmbahet vetëm standardeve që përkohjnë me nivelin A2, të parashtruara në program.

Vlerësimi nuk përfshin vetëm realizimin e standardeve rreth njohurive dhe aftësive, por edhe qëndrimet e nxënësve, si p.sh., qëndrimet etiko-sociale, në përgjithësi, dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti.

Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë objektiv dhe i matshëm, gjë që tregohet më së miri në realizimin e standardeve. Mësues/i,-ja vlerëson vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin një larmi mënyrash vlerësimi e vetëvlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

- Vlerësimi i dijeve (në bazë niveli), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë që është mësuar gjatë një jave, një muaji ose një semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe me programin.
- Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive, ose i performancës) që është vlerësimi i asaj që nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e përditshme.
- Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstron arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë

- Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuar.
- Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimin të materialit gjuhësor të dhënë më parë.
- Vlerësim i planifikuar mbi bazën e realizimit të objektivave të mësimin, pra në bazë kapitulli ose të një ore mësimore. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës (ose kapitulli).
- Vlerësim motivues ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës frënge. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor, duke inkurajuar nxënësin të përdorë materiale që nxisin vlerësimin motivues të tij. Përgatitja e dosjes së arritjeve të nxënës/it,-es si pjesë e Portofolit Europian të Gjuhëve, ku ai vendos certifikata, provime, projekte, dëshmi etj. që provojnë ecuri të tij/saj në gjuhë, si dhe shërbejnë si mjet vetëvlerësimi dhe vlerësimi.

Vlerësimi me notë

Vlerësimi i nxënës/it,-es bëhet me notë sipas sistemit të vlerësimin të vendosur nga MASH-i dhe AVA. Ky vlerësim nuk përfundon me vendosjen e notës. Ai përqendrohet tërësisht në monitorimin dhe në vlerësimin e njohurive të nxënësve të përfuara në vazhdimësi, si dhe të rezultateve të arritura gjatë procesit të mësimdhënies/mësimnxënies, kryesisht kur gjuha frënge është provim përfundimtar si lëndë me zgjedhje.

Vlerësimi përfundimtar

Në përfundim të semestrit të parë, për çdo nxënës/e përlllogaritet nota semestrale dhe, në përfundim të vitit shkollor, nota vjetore. Nota e semestrit të parë dhe ajo vjetore përlllogariten duke pasur si të dhëna fillestare të gjitha notat e nxënës/it,-es të shënuara

në regjistër. Notat gjatë vitit shkollor nuk kanë të njëjtën peshë në njehsimin e notës semestrale dhe asaj vjetore. Pesha e një note përcaktohet nga lloji i saj. Dallojmë katër lloje notash:

- nota e vlerësimeve të përditshme,
- nota e provimeve periodike me shkrim,
- nota e provimit përfundimtar.

Duhet treguar kujdes që:

- Para testimit duhet dhënë një model, që t'u tregohet nxënësve se si do të bëhet testimi.
- Të caktohen më parë qëllimet e testimit, për të kaluar më pas në zhvillimin e tij.
- Vlerësimi mund të jetë individual ose në grup.

Është mirë që pyetjet në test të renditen sipas shkallës së vështirësisë së tyre. Zakonisht në një test, (p.sh., në fund të një kapitulli) kërkohet që 30% e pyetjeve të jenë të nivelit të parë, 50% të nivelit të dytë dhe 20% të nivelit të tretë. Numri i pyetjeve në test varet nga ajo që duhet testuar (një mësim, një kapitull apo një koncept).

Disa udhëzime për vlerësimin

Është e domosdoshme që mësues/i,-ja të mos përdorë vetëm një formë vlerësimi, por larmi formash. Ato duhet t'u krijojnë nxënësve mundësi të vlerësohen në atë mënyrë që është e përshtatshme për çdo nxënës. Kështu p.sh., një nxënës/e përgjigjet më mirë me gojë, një tjetër me shkrim, njëri i shpreh bukur dhe me emocion mendimet në një pyetje të hapur, një tjetër jo etj.

Në vlerësimin përfundimtar, nxënësit të vlerësohen me kompetencë si rezultat i aftësive dhe jo si rezultat i një mesatareje aritmetike të rezultateve të tyre. Vonesat e dhënies së përfundimeve të vlerësimit dhe mosanaliza e tyre nga mësues/i,-ja e ulin shumë vlerën e korrigjimit të gabimeve. Mësues/i,-ja zhvillon vetë si dhe ndihmon nxënësit dhe, së bashku, zhvillojnë larmi mënyrash vlerësimi.

Metodat e vlerësimit, të përdorura në gjuhë të huaj, do të përfshijnë:

- Teste me shkrim për të kontrolluar arritjet e nxënësve në lidhje me objektivat e programit;
- monitorimin e punës në grup të nxënësve.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e nxënësve në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike. Mësues/i,-ja vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të zhvilluara vetë ose në grup. Mësues/i,-ja planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një apo disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, ai/ajo përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet disaminutëshe për një objektivi të veçantë të nxënësve, tek ato njëorëshe. Planifikohen teste me alternativa ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj.

Portofoli i nxënës/it.-es, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve përgjatë vitit shkollor për gjuhën frënge. Portofoli i nxënës/it.-es mund të

përmbajë provime me shkrim, detyra tematike, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënës/i,-ja, ndërsa mësues/i,-ja rekomandon.

Mësuesi duhet të marrë në konsideratë vështirësi të veçanta gjuhësore të nxënësve të ardhur rishtas nga emigracioni, duke u mundësuar këtyre nxënësve të vlerësohen me mënyra inkurajuese.

Vetëvlerësimi

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës frënge, ku secili nxënës/e jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një element plotësues i domosdoshëm i vlerësimit të njohurive nga mësues/i,-ja, nga prindërit dhe nga institucionet e arsimit. Vetëvlerësimi ka efekt kur:

- U referohet normave dhe kapacitetit që Kuadri i Përbashkët European i Referencave për Gjuhët parashtron për grupmoshën dhe nivelin e tyre;
- lidhet me një përvojë të veçantë gjuhësore e ndërkulturore.

Vetëvlerësimi i nxënies bëhet i matshëm nëpërmjet përcaktimit të synimeve të qarta në program. Si mjet në vlerësim dhe vetëvlerësim shërben Portofoli European i Gjuhëve (PEGj), që me anë të tri pjesëve të tij: Pasaportës Gjuhësore, Bibliografisë Gjuhësore dhe Dosjes, nxisin nxënësin të mendojë mbi nivelin e tij gjuhësor, duke vetëvlerësuar njohuritë e marra, dhe dokumentimin e arritjeve të tij gjuhësore që mund të jenë provime me shkrim, detyra tematike, certifikata, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare.

Portofoli European i Gjuhëve është dokumenti në të cilin çdo nxënës që mëson ose ka mësuar një gjuhë që mësohet në shkollë ose jashtë saj, mund të shënojë njohuritë e tij gjuhësore dhe përvojat kulturore. PEGj-i e nxit nxënësin të mësojë më shumë gjuhë, edhe në nivele modeste, dhe të vazhdojë t'i mësojë gjuhët përgjatë gjithë jetës. PEGj-i e nxit nxënësin të përmirësojë mësimin dhe aftësinë e vlerësimit të aftësive të tij në fushën e gjuhëve. PEGj-i kontribuon në mirëkuptimin reciprok në Europë nëpërmjet njohjes së drejtpërdrejtë të kulturave të tjera dhe ndihmës së kapaciteteve të komunikimit në shumë gjuhë.

- Nxënësit, gjithashtu, vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.
- Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.
- Mësues/i,-ja bisedon me nxënës/in,-en individualisht dhe tregon arritjet e tij/saj.

Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi. Ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu, të organizojnë më mirë të nxënë të tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësues/i,-ja.